

„תולדותיה של מחתרת“

הארגון הלוחם של יהודי קובנא במלחמת-העולם השנייה

מזרח-אירופה. כל האלמנטים של ההתעללות הנאצית הופיעו בקובנא, כל האלמנטים, החיוביים והשליליים, של היחסים עם האוכלוסיה המקומית עלו ונראו בקובנא; גם כל האלמנטים של הלחימה היהודית התפתחו באיזור קובנא. כל מי שיקרא ספר זה בעיון יקבל תמונה כמעט מושלמת על כל פרשת השואה והמרד באירופה בתקופת מלחמת-העולם השנייה. כדי להסביר את דברי אציון בקצרה את השלבים העיקריים של חישול רוח-הלחימה אצל יהודי קובנא: אנו מקבלים תיאור מאלף על ניצני ההתנגדות לפורעים הליטאים כבר בתחילת הכיבוש הנאצי ואת הקריאה הנרגשת לנקמה; אח"כ אנו מלוים את ראשית המחתרת בגיטו. עד שמתארגן במקום ארגון לוחם מזין, לומדים את בעיות הלחימה ובעיות הרכש של הארגון הלוחם בגיטו, מקבלים תמונה על השיתוף בין עובדי-הכפיה היהודיים במפעלי התעשייה ובין הארגון הלוחם, מבינים את התפקיד שמלא השלטון המקומי היהודי בגיטו, מצטרפים לפעולות הלחימה בתוך בתי-הסוהר ומחנות-העבודה ולומדים את הקשר שביניהם ובין הגיטו — ולבסוף עוקבים אנו אחר היציאה מן הגיטו של חלק מהלוחמים עד לגיבושם של גדודי הפרטיזנים ביערות ליטא ופעולתם עד לשחרור ליטא עלי-ידי הצבא הסובייטי.

ספר זה, שנועד לעסוק בארגון-הלוחם של יהודי קובנא במלחמת-העולם השנייה, ידע גם לתאר בכנות ובנאמנות את הרקע החברתי והפוליטי של התפתחות הארגון-הלוחם; באופן זה לא „נתלש“ הארגון-הלוחם מהמציאות מתוכה צמח.

כל אחד מאתנו זוכר ודאי את השאלות שהפנו התובע והשופטים אל חלק מהעדים היהודיים במשפט איכמן — „למה לא התגוננתם?“ „למה לא נלחמתם?“...

הספר שלפנינו עונה על שאלות אלו והוא מוכיח בעליל כי העם היהודי יודע, בתנאים מסוימים, אף שיהיו קשים מאד, לאחוז בנשק, להגן על כבודו, לגרום אבידות ומפחד-נפש לאויביו הגדולים והחזקים ואף לראות באובדנם, ערכים אלה של מסירות וגבורה חייבים לשמש לנו מופת בחינוך העם.

סא"ל מאיר סעיל

בגלל שלוש סיבות חייב הקורא העברי, ובעיקר קצין צה"ל, לקרוא את ספרם של צבי בראון ודב לוין „תולדותיה של מחתרת“:

הסיבה הראשונה היא סיבה יהודית-חינוכית-חייב כל יהודי לעשות את חשבון הנפש שלו עם אותה תקופה עגומה של שלטון היטלר באירופה. חייב כל יהודי להבין גם את שורשי ההשלמה וחוסר האונים של יהודי הגולה, וגם את שורשי הגבורה והלחימה נגד הנאצים ובני בריתם המקומיים. כל אחד מאתנו הרוצה לחנך את חייליו, את בניו או את תלמידיו על ערכי-הדת אמתיים שיחזקו את לבם ויסייעו להם ברגעים קשים אפשריים בעתיד, טוב יעשה אם ילמד בעצמו את אשר קרה לנו באירופה בתקופת השואה ויעביר לחניכיו את מוקדי החיוב והשלילה למען יטופח בעם רגש הגאווה, העזו וקשיות העורף בעת צרה.

הסיבה השנייה היא האמת. ספר זה על אף העובדה שנכתב בידי מחברים יהודיים שלקחו חלק במאורעות עצמם, מבוסס על מקורות שונים, כך שהתמונה המתקבלת הנה אובייקטיבית יחסית לספרי-הזכרונות האחרים שנכתבו בעברית על אותה תקופה. הספר מתבסס על תומר רב שנכתב בידי יהודים שהיו במקום וכן על מקורות ליטאיים, סובייטיים, גרמניים ועל הדו"חות של משפטי גירנברג. נוסף על אלה, גבו המחברים מספר רב של עדויות מיהודים בישראל ובחו"ל. רישומו של החומר המגוון ניכר בכך שסקירת העניינים ניתנת באופן משכנע בלי שרגש השנאה הטבעי לנאצים ולבני בריתם, שחייב, מן הסתם, ללוות את המחבר והקורא היהודי, יטשטש את הניתוח האובייקטיבי. לאובייקטיביות זו יש חשיבות מיוחדת לגבי אלה מבני עמנו שלא חיו את אותם אירועים על בשרם, משום שזו הדרך היחידה בה יוכלו להגיע אל סוף האמת ולהסיק ממנה את המסקנות הנכונות.

הסיבה השלישית היא יהודית-היסטורית: מאורעות יהודי קובנא בשנים 1941—1944 מהווים דגם מושלם למה שעבר על יהדות

בעיות שכון ודרכים לפתרון

שכון המשפחות של אנשי הצבא המשרתים בשרות הקבע אינו שייך לתפקידים הנתונים לפתרון קל.

"שכון עובדים", חברת השכון ההסתדרותי השקיעה צמל רב בבעיה הזאת ותרמה תרומה לא מבוטלת לפתרונה.

הצעה הזאת ועד 1952 נגמר בנינם של 1.000 הדירות האלה, חלק ב- בתים דו-משפחתיים וחלקן בבתים ארבע-משפחתיים בשתי קומות.

הדירות האלה נבנו במקומות דלקמן:

דירות

1. קרית שלום (תל-אביב) 440
2. קרית בורוכוב (גבעתיים) 80
3. קרית עבודה (חולון) 30
4. קרית היובל (ירושלים) 80
5. קרית רמז (חיפה) 100
6. קרית חיים (חיפה) 100
7. קרית אליעזר (חיפה) 100
8. מקומות אחרים 70

רוב הדירות כוללות 3½ חדרים, מטבח, חדרי שרותים ו-2 מרפסות.

הברת "שכון עובדים" לא הסתפקה בפעולותיה בעבר — אלא — המשיכה בבנין דירות לשכון המשפחות של החיילים והקצינים בשרות הקבע. רק לפני חודשיים חונכו 40 דירות בגבעתיים שנבנו ע"י החברה לשכון צנחנים. 100 דירות נוספות למשפחות אנשי צבא בשרות קבע נבנות ברמת-השרון. ביחד שוכנו ע"י "שכון עובדים" 1.500 משפחות של אנשי צבא.

בשנים 1949/50 החליטה ההסתדרות על מפעל גדול לשכונם של חבריה הותיקים מימי העליה השניה והשלישית. במסגרת המפעל הזה שוכנו 10.000 משפחות ותיקות מהם 8.000 ע"י "שכון עובדים".

בעקבות המפעל הזה פנו שלטונות הצבא ל"שכון עובדים" בהצעה לבנות 1.000 דירות לשכונם של משפחות אנשי הצבא בשרות קבע. "שכון עובדים" השיבה בחיוב ל-

עוד בשנת 1946 — בגמר מלחמת העולם השניה וכשנתיים לפני קום מדינת ישראל — החליטה חברת "שכון עובדים" לגשת לבנין 300 דירות לשכון חיילים משוחררים. 150 מהדירות האלה נבנו בקרית-עבודה שבחולון ויתר ה-150 בקרית חיים ע"י חיפה. המפעל הוקם בעזרת הלוואות שנתנו ע"י הסוכנות היהודית לא"י. היה זה הנסיון הראשון וגם היחיד למצוא פתרון בקנה מידה גדול — לפי הכושרים של דאז, — לשאלה הכאובה של שכון חיילים משוחררים שהשתתפו במלחמה נגד גרמניה הנאצית ובני בריתם.

בשנים 1949/50 החליטה ההסתדרות על מפעל גדול לשכונם של חבריה הותיקים מימי העליה השניה והשלישית. במסגרת המפעל הזה שוכנו 10.000 משפחות ותיקות מהם 8.000 ע"י "שכון עובדים".

בעקבות המפעל הזה פנו שלטונות הצבא ל"שכון עובדים" בהצעה לבנות 1.000 דירות לשכונם של משפחות אנשי הצבא בשרות קבע.

"שכון עובדים" השיבה בחיוב ל-

ברכות

המועצה לשיווק פרי הדר

שלוחות,

לחיילי צבא הגנה לישראל

באשר הם שם.

תנובה

מאגדת

על יסודות קואופרטיביים 500 ישובים חקלאים ומאות משקים בודדים בכל אזורי הארץ, לשווק תוצרת חקלאית ותעשית מזון.

משווקת

את כל התוצרת החקלאית למיניה.

מחלבות

ותחנות חלב עירוניות ואזוריות על פני המדינה כולה.

מחסנים

סיטוניים ומחלקות למכירת תוצרת חקלאית למיניה בכל הערים והמושבות.

מחלקות

לריכוז תוצרת חקלאית ומחסני אריזה בכל אזורי הארץ.

תעשית

מזון מתוצרת חקלאית.

תנובה משווקת למעלה מ-73 אחוז מכל תוצרת המשק החקלאי העברי המעורב

המשרד הראשי

תנובה מרכז שיתופי לשווק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ, תל-אביב, בית "תנובה", רח' יהודה הלוי, ת.ד. 265, טל. 57151.

היום הארוך ביותר

מאת קורנליוס ראין

„היום הארוך ביותר“ אינו היסטוריה צבאית אלא סיפורם של בני-אדם: חיילי בעלות-הברית, אויביהם והאזרחים שנקלעו למערבולת הקרבות. ספר זה הוא פרי מחקר מקיף שלא קדם דוגמתו לכתיבת ספר מעין זה. במשך עשר השנים האחרונות שקד המחבר על כל הכתבים שפורסמו בנדון על-ידי הבריטים, האמריקאים והגרמנים. הוא עיין באוצר בלום של מסמכים גרמנים שנתפסו וחלקם הותרו לפרסום כאן לראשונה. בין אלה נמצאים יומניהם האישיים של פון-רונד-שטט, רומל ויומני-מלחמה וקשר. בין אלה נמצא גם מברק שנתפס ופוענח על-ידי הגרמנים, ובו הודעה לאנשי המחתרת בצרפת מתי תחול הפלישה בנורמנדיה! אחרי שמיצה את החומר שבכתב פנה ראין אל המשתתפים בפעולות יום ה„ע“. הוא חיפש אותם על-ידי מודעות בעתונות — (בגרמניה בלבד פורסמו מודעות ביותר מ-250 עתונים וכתבי-עת) שלושת אלפים איש נענו לקריאתו. 700 מאלה רואיינו על-ידי המחבר, ותמצית סיפוריהם נארגו בסיפור המסת-עוצרת-הנשימה של „היום הארוך ביותר“.

תוך שנה להופעתו זכה הספר בארה"ב בלבד לשמונה מהדורות.

„כותבי תולדות העתים בעתיד יזדקקו ליום הארוך ביותר“ על-זאת לשאוב עובדות תוססות ובעלות צביון אנושי... שחזור נאמן של אחד הימים הגדולים בתולדות האנושות“.

ניו-יורק טיימס

„...אחד מבין הספרים רבי-המתח והבהירים ביותר על תולדות מלחמת-העולם השנייה“.

צ'יקאגו סאן-טיימס

„מתאר במכחול של רב-אמן את יום הפלישה לצרפת... הספר המרתק ביותר על אודות מלחמת-העולם השנייה“...
ג'ים בישוף ניו-יורק ז'ורנל-אמריקן

„רב מתח ועלילה כסיפור בלשי... ספר שבהתחילך לקראו, אין אתה יכול להניחו טרם סימת אותו...“

סדר ראפידס גאזט